

A HÓNAP ALKOTÓJA

DÖME BARBARA

Bolond Futam

szerelmes sms-ek egy felfedezetlen férfihoz

tágítsuk ki a szürke teret

*dobozba zárom ma titkaink
masni rajta pecsét helyett
álmomban kiszállok egy liftből
vádoló szempárok kísértének*

*karanténscsendben angyalt látni
csillogó haja mögötte lebeg
te vársz ma az álmom végén
s nem az ijesztő kísértetek*

*hajtsd az ölembe fáradt fejed
maradjunk így, mert ma még lehet
tegyük székre kopott holnapunk
s tágítsuk ki a szürke teret*

reggelig szeretsz

*leereszkedik a végtelen a hegyről
patakok vizében mossa arcát
tükröbe néz – ezer kristály a válasz
szerelmes zöld szemedre ma éjjel*

*halott utcákon tömör lett a csend
karcsú árnyékod átölel, esik,
behunyom a szemem
elképzelem, ahogy reggelig szeretsz*

meghalunk egy táguló világban

*mária-menetben tetőzik a nyár
csónakok viszik emlékédt neked
szerelem sós íze nyelveden
megfogom gyengülő kezéd*

*láthatom csipkét verő vizét
árnyékát az égbe nyúló nyárnak,
hajtott arcú asszonyok kezét,
könnyeit a bús olajfáknak*

*s ha napjaink őszi levele pereg
ülünk a megkopott szobában
tenyerembe fogom őszülő fejed
meghalunk egy táguló világban*

Vége

Egy férfiembert hallucináltam. Ájulásig szerettük egymást. Pár perccel később, ebben a kábulatban, szülni készültem. De meg gondoltam magam, mert egy lény azt állította: a gyerek, aki hozzám érkezik, gonosz lesz, felemészti anyja méhét.

Ezután szuggerálni kezdtem a plafonon táncoló csöppnyi barna pöttyöt, amely a keringőről fokozatosan csárdásra váltott, és

úgy dübörgött, hogy a bordáim félelmükben a húsemban kerestek menedéket. Aztán a barna pötty osztódni kezdett, olyan volt, mint amikor egy szeplő ikreket szül, aztán az ikerszeplők további ikreknek adnak életet, és ez így megy egészen addig, amíg magát a bolygót is világra hozza egy fényesen ragyogó anyaszeplő.

A Szeplőtelen Szüzet is láttam. A plafonon hófehéren maradt egy egészen kis rész, ott térdepelt. Imádkozott. Hozzám? Értem? Aranyszellő kelt szárnyra a száján át, talált a koponyámon egy titkos rést, melyen beköszönt.

– Korábban kellett volna, Mária! – üvöltöttem. Ő rám mosolygott, a keze olyan hosszúra nyúlt, hogy a Földet is képes lett volna körbeölelni, de csak engem ringatott. Dúdolt valamit. A vád pletykává szelídült, a halál hosszú álommá édesedett a jajgatók szívében. Csak én könnyeztem sziklákat, tört a padló, hasadt az alap, amikor szememből a súlyos kövek kigördültek. A múltam egyre csak köpte a fekete, mindent felégető mirigyeket, pusztítani kívánt! Nem volt kétségem: engem akar, addig krákog, amíg utolsó sejtემig kiköp a semmibe. Semminek lenni, egyenlőségjel a halálom és a jelenem között.

Matematikai képlet! Benne az x én vagyok, az y ismeretlen. Ez egy pozitívra végződő egyenlet, csak már nincs időm kikalkulálni. Egy másik képlet alapján szült anyám, párhuzamos egyenesek futnak mellettem, végtelenül, szabadon, csak engem köt gúzsba valami. Őt vádolom, ő az én mínuszom, ami lenullázott. Matematikai képlet! Nincs már, aki kiszámolja. Elfogyott a számsor, nem találok sem az elejét, sem a végét, csak homályosan sejtem, merre tartok.

Az előbbi lény áttetszővé vált, most integet. A teste olyan illelkony, félek, elhamvasztja tekintetem, ha ránézek. S ha selyemporként leperreg elém, mit kezdek majd vele? Hamvveder híján összegyűjteni sem tudom, hogy végtisztességet adjak neki. S ha felkapja sóhajom, és kénye-kedvére játszik majd vele a szenvedély, amely valahol még ott bujkál tán, egy apró jelre várva? S ha e törékeny lény az, aki megmentőm lehet, csak az én szememre hályog üszkösödött? Ha megcsal az a feloldódni készülő kemiká-

lia, amely agyamat birtokolja? Ki segít lefejtetni az idő előtt rám dohosodott szemfedőmet?

Még áramlik ereimben a vér, még birtokolni óhajt a tudat, de a szív már elbizonytalanodott. Egyre lassabban lüktet a homlokomra karcolt, bőr alá kényszerített vastag, kék folyó. Mintha valaki kötőanyaggal keverte volna be a vért, mintha utasította volna, hogy lassítson, és ne kecssegtessen tovább. Szürkére öregszik az arcpír, zavarosodik a szemkocsonya, akár a talpaktól felkavarodott pocsolya. Még sejtem rajta keresztül a filmkockákat, melyeket erre a pillanatra ígértek.

Első jelenet: Apám lelkéért harcolt az Isten, de kettőjük közül az Úr maradt alul a csatában. Én is fohászkodtam apámért. Imákkal csaltam meg a Teremtőt. Eleinte zálognak ígértem a lelkem, apám üdvéért cserébe, később hagytam, hogy savként marjon szét a védelmező szavak mögé bújtatott hazugság.

– Mária, akkor hol voltál?

Második jelenet: Édesanyám szilárd pajzsot simogat rám, mosolyával erősíti. Bátrak vagyunk kézen fogva, nincs se égi, se földi vád, mely sírgödröt áshatna nekünk. Arcom két tenyere között formálja boldoggá, lelkemet eperillatú szavaival simítja makulátlanra. Nem látta, amikor csillogóról homályossá kopott életem.

Harmadik jelenet: Édes nyál hagy sárga foltot a párnán. Kinyitom a szemem, fekete szembogárban tükröződik ébredésem. Pillái megrebennem lélegzetemtől. Leeresztem szemhéjam, merem, mert tudom, vigyáznak rám! Tiszta ígérését egy száguldó autó zúzta mocsokká.

Egyre zavarosabb tekintetemmel keresem a plafonon térdeplő szüzet, mert korábban ott volt. Tudom. Gyomromba harcosok költöztek, s most lovastól, szablyástól ki akarnak törni börtönükből. Mintha parázsvacsora kínozná bensőm. Torkomban zubog a kimondatlan szavak felduzzasztott folyója, érzem, ha valaki kipiszkálná azt a gátat, megkönnyebbülnék. De gátam olyan erős, olyan szilárd, mint az igaz emberek véreben edzett acél, semmi nem repesztheti meg. Kínlódom!

A Szeplőtelen Szűz most ágyamra ül. Tenyerére emel. Könnyű vagyok és hűvös, akár a frissen megszületett hópehely. Szokat-

lan ez az érzés. Létem stoptáblához érkezett. Testem engedelmes utazó. Mária könnyű aranyport hint a szememre, amely olyan súllyal nehezedik rám, mint egy hatalmas betontömb. Már nem látok, de érzem, hogy a lény teste a szekrény tetejéről leperereg.

Lábam megrándul, üres gyógyszeresüveg zuhan a padlóra. Döcögve gurul, majd lassít, és megáll a sarokban.

Szívelégedetlenség

Vetem a keresztet, hogyne vetném, amikor éppen arra gondolok, jó uram lehetne a főtisztelendő úr, ha ledobná ezt a papi gúnyát. Remélem, senki nem sejtí, mi jár a fejemben, miközben a Miatyánkot mondjuk a misén. Lassan végzünk, futok haza, hogy pogácsát süssek az új szomszédomnak. Özvegyember, tán nála is lehet keresnivalóm.

Gyönyörű sárga tojást kaptam a piacon, szép lesz tőle a tészta. Rám senki ne mondja, hogy nem tudok sütni! Meglepem az új szomszédot, délután bekopogok hozzá, viszek neki friss pogácsát, meg egy üveg jóféle bort. Mert evés közben jön meg az étvágy, ugye? Tán nemcsak a második pogácsát kívánja meg. Mióta az uram itt hagyott, állandóan ilyeneken jár az eszem. Mindennap imádkozom, hogy múljon el az érzés, de nem történik semmi.

Istenem, ekkora szégyent! Tudom, sokan azt gondolják, hatvanegy évesen ne törje az embert a nyavalya ilyesmi után, de nem tehetek róla, ha ezt róttá rám a Mennyei Atyám. Mert biztosan ez a szándéka, ha a könnyörgés nem segít. Elrebegek még egy imát, mielőtt nekifogok a pogácsának. Az órára nézek, Jézusom, már három óra tíz perc telt el a legutóbbi fohászm óta. Elkárhozom, mi lesz így velem!?! Mindig pontosan tartom a három órát a könnyörgések között, de most kiment a fejből a piacozás miatt. Istenem, bocsáss meg érte! Meggyónom, ígérem!

A pogácsa gyorsan elkészült, nem csoda, értek hozzá. Megmosom a kezem. Háromszor szappanozom be, háromszor öblíték. Rend a lelke mindennek. Az órára pillantok, a pogácsát harminchárom percig kell sütni, ebben sem tűrök ellentmondást. Míg elkészül, iszom egy kis pálinkát, az nem árthat meg. Bátorságot meríték a szomszédlátogatáshoz. Nem könnyű elvált asszonynak felkeresni egy egyedülálló férfit, még ha özvegy is az illető. Töltök a poharamba, három kortyintásnyit. Jó erős, de itatja magát. Nem lehet baj, ha még szürcsölök belőle. Újabb három korty. De ha már kétszer töltöttem, a harmadikat nem hagyhatom ki. Rend a lelke mindennek, nem győzöm hangsúlyozni.

Addig azonban, amíg átmegek a szomszédhoz, még sok a dolgom. El kell temetnem a kutyám. Ha keresik, azt mondom, elszökött, azért nem látják a portán. Senki nem tudhatja meg, mi történt valójában, még azt gondolnák, rossz ember vagyok, pedig dehogy, csak praktikus és előrelátó. Ez csak nem bűn? Egyik parancsolat sem mondja ki, hogy az lenne. Az ostoba jószág a bajt hozta volna rám. Mindig ugatott, amikor bezárkóztam a fürdőszobába, hogy magammal legyek, ha már az Úr nem ad mellém új társat. Mert az asszonynak vannak vágyai, még ha nincs is ura. Nem lenne ezzel baj, de az az átkozott kutya mindig felverte az egész utcát, amint bezártam az ajtót. Hát hiányzik nekem, hogy megtudják a titkaimat? Már csak az kéne! Tegnap, amikor ismét rázendített, megfogadtam, elteszem láb alól. Mérget kevertem az ételébe, pontosan három kanállal. Reggelre kimúlt. Eltemetem a nagy diófa alá, ott jó helye lesz. Nem vagyok én rossz ember, imádkoztam a lelki üdvéért.

Ásom a sírt. Figyelem, hogy ver a szívem. Az a hülye körzeti orvos azt mondja, valami nem stimmel velem, ki kellene vizsgáltatnom magam. Szerinte az életmódommal van a baj, rengeteg zsíros ételt eszem, sok pálinkát iszom, és nem mozgok eleget. Ezt is csak attól a részeges, elvált uramtól tudhatja, ő dumálhatta tele a fejét. Együtt kártyáznak minden szombaton, volt idejük kibeszélni engem. Biztos kitervelték, hogy megműttetik a szívemet, aztán nem lesz feltűnő, ha eltesznek láb alól. Majd arra fogják:

nem sikerült az operáció. Ki van ez találva, kérem szépen. De én nem vagyok hülye, átlátok minden mesterkedésükön.

Ásom a sírt, közben erősen figyelek. Nincs az én szívemnek baja, ver az rendesen, szaporán, ahogy munka közben kell. Igaz, fulladok kicsit, de ez az asztmámtól van, a szívemnek semmi köze hozzá. Mint ahogyan annak sem, hogy dagad a bokám. A körzeti persze erre is azt mondta, jel, hogy a szívem már nem bírja sokáig, ha nem vigyázok rá. Jel a nyavalyát, csak felszedtem pár kilót, attól lett vastagabb. Anyámnak is ilyen vastagféle bokája volt, ráütöttem ebben is. Meg abban, hogy nagy az igazságérzetem. Ha nem így lenne, nem bántana, hogy a falubeliek pletykálnak rólam. De majd megveri őket a Mennyei Atya a hazugságokért, amiket terjesztenek.

Azt beszélnek, hogy én üldöztem el a szomszédokat. Ez marhaság! Mi közöm van énnekem ahhoz, hogy a volt szomszédasszonyom egy parázna nőszemély, aki összefeküdt az urammal? Tehetek róla? Igaz, hogy a férje tőlem tudta meg ezt az undorító dolgot. Az urammal együtt körmük szakadtáig tagadták, hogy közük lenne egymáshoz. A szomszédasszony a Szűzanyára esküdözött: ártatlan. Hogy nem sül ki a szeme az ilyennek! Elszeretni más emberét, aztán meg letagadni?! Hetekig kárálta a faluban, hogy bizonyíték nélkül hazugságokat terjeszték róla. Még a főtisztelendő úrnál is bepanaszolt. Az meg behívatott, és azt mondta, a pletyka és a vádaskodás nem keresztényi dolog. Szememre vetette, hogy miattam hagyta el a szomszédasszonyt az ura, és tönkretettem egy család életét. Én tettem rosszat? – suttogtam a gyóntatófülkéjében. Én bújtam ágyba más emberével? Erre a főtisztelendő úr kitessékelt a templomból. Sejtettem már régről, hogy neki is köze van a szomszédasszonyhoz! Azért védi annyira.

Amikor az uram beadta a válópert, azt vágta a fejemhez: az egészség magadnak köszönheted, Sági Erna! Ha nem vagy ilyen rosszindulatú, életed végéig szerettelek volna. Na persze, pufogtam, miközben az összes holmiját összepakolta, és elment. Utóbb tudtam meg, hogy nem is a szomszédasszonnyal szűrte össze a

levet, hanem a barátnőmmel, Terivel, aki két éve megözvegyült. De akkor már mindegy volt, mert a szomszédasszonyomék elváltak, és elköltöztek a faluból. Nincs lelkiismeret-furdalásom, ha nem az én urammal, máséval biztos ágyba bújt. Olyan volt az, látszott a szemén. Én csak jót tettem a faluval. Aztán meg magammal is, mert így üres lett a mellettünk lévő ház, amit egy hónapja megvett Jóska, az özvegyember. Vele terveim vannak. Semmit nem tudni róla, honnan jött, mit csinál. Kicsi, vörös ember, de nagyon jó a kiállása. Mindig odakiált egy-egy kedves mondatot a kerítésen át. Ilyesmit: hogy van ma, Erna asszony? Vigyázzon azzal a sok munkával, nehogy megártson a szívének! Jön a kettősfront, jobb, ha pihen!

Aggódik értem, hát mi ez, ha nem szerelem?! Csak még bártortalan, nem mer közeledni. De majd segíték neki, viszek finom pogácsát meg borocskát, attól mindjárt megoldódik a nyelve, feloldódnak a görcsei. Kicsit furcsa, az igaz, meg hát azt sem értem, miért mondják mások, hogy bizony ez a Jóska nem is létezik, amikor én mindennap látom. Nem tehetek róla, hogy mások vannak közlekednek.

Teri, aki elszerette az uramat, azóta persze kerül. Összebútoroztak, a falu másik végén vettek egy szép nagy portát. Egyszer meglestem őket. Turbékoltak, mint a galambok, hogy sülné ki a szemük. Az uram a templomot jó messziről kerüli, de Terinek van képe bejönni Isten házába még ilyen erkölcstelenül is. Bezzeg a főtisztelendő úr őt nem tessékeli ki a templomból. Tán vele is volt valami, ki tudja. De majd én nyitva tartom a szemem, és a kellő pillanatban lépek. Mindenki megbánja, aki megpróbál velem ujjat húzni! Terinek menni kell a faluból, ha élve nem, hát holtan.

Most, hogy eltemettem a kutyát, megyek, eszem egy tányér csülkös bablevest, megfürdöm, szépen kihuzakodom, és átmegek Jóskához. Ásás közben meghúzhattam magam, sajog a vállam, meg az egész karom. Ez is miattad van, Teri, hogy pusztulnál el! Akkor legalább nem adnál nekem még több munkát azzal, hogy el kelljen tennem láb alól.

Már megint átkozódik és zabálja azt a zsíros bablevest. Pedig hányszor figyelmeztettem: Erna, baj lesz ebből! Egy hónapja beköltöztem a szomszéd házba, láthatóvá tettem magam, emberi formát öltöttem a kedvéért, és beszéltem is hozzá, hátha azt megérti, ha már az üzeneteimre meg a jelekre nem figyelt. Ilyeneket mondtam neki: Hogy van ma Erna asszony? Vigyázzon azzal a sok munkával, nehogy megártson a szívének! Jön a kettősfront, jobb, ha pihen! Ő meg csak bárgyún pislogott, mint valami szerelmes kamaszlány, és Jóskának szólított. Soha nem vigyázott rám, soha nem tisztelt. Használt, kihasználta, elhasználta. Most én jövök. Ha a figyelmeztetésem ellenére sem állt le, majd leállok én. Erna ostoba és vak. Egyszer hallottam, amint a templomban azt mesélte rólam, a szomszédjába új ember költözött, kicsi, vörös és Jóskának hívják. Tényleg így lát engem? Hát mit tegyek, hogy felismerjen, mit tegyek, hogy megértse, meg fog halni, ha nem vigyáz rám! Ja, még nem mondtam: Sági Erna szíve vagyok. Kicsi, vörös, elhasználta és öreg.

Telitalálat

Bezárták az elmeegógyintézetet, és Csák Kálmánt utcára rakták. A szülei nem akarták látni, a szerelme már mással élt, barátai nem voltak. Egyik betegtársa fogadta be, akit az intézet felszámolásakor gyógyultnak nyilvánítottak. Csák Kálmán – akit mindenki viccesen Csák Kálmánnak hívott – azért volt elmeegógyintézetben, mert előre megmondta, kit és mikor fognak megölni. A rendőrök szerint kilencszer gyilkolt. Az orvosszakértő állította, hogy elmebeteg, így nem börtönbe, hanem elmemegfigyelőbe került. Mindez harmincéves történet. Amikor az intézetből szélnek eresztették, azt írták a kartonjára: „Pszichés zavarai fennállnak, de már nem veszélyes a környezetére.”

Miután a betegtársához költözött, Kálmánnal számos csoda történt, legalábbis mások így kommentálták az eseményeket. Az ismerősök eleinte a véletlennek tulajdonították, hogy megérez dolgokat, de aztán próbára tették, és bebizonyosodott: a jövőbe lát. Megmondta, mikor és ki lép be legközelebb a szobába, hányat vakkant a kutya, ki, mikor és hol talál magának párt, de még azt is, ki lesz a következő, akit a társaságból temetnek. Minden jóslata bevált, sokan féltek szóba állni vele. Lakótársának folyton azt bizonygatta, hogy harminc évet ártatlanul töltött bolondok között, mert nem elmebeteg, és nem gyilkos, csak már korábban is látta a jövőt.

Volt, hogy elásott holttestet látott álmában, majd amikor megmutatta a nyomozóknak a helyszínt, ismét őt tették felelőssé a gyilkosságért, melynek mikéntjéről is részletesen beszámolt. Kilenc holttest került elő úgy, hogy pontosan tudta a gyilkosság körülményeit és időpontját. A rendőrök úgy fogalmaztak a tárgyaláson: ez több mint gyanús. Az ügyész gúnyolódva mondta: nem fogadhatják el azt a védekezést, hogy a vádlott látó. Miután konkrét bizonyítékot nem találtak ellene, inkább ráfogták, hogy bolond. Elmebetegek közé zárták, ahol rettenetes dolgokat látott. Az intézetben is előre tudta, mi történik majd a többiekkel, olyan volt, mint aki lepaktált a gonosszal. Hiába figyelmeztette a várható rémségekre az ápolókat, ők inkább benyugtatózták. Így akasztotta fel magát egy depressziós nő, így ugrott ki az ablakon egy skizofrén tinédzser, és így vágta el a torkát az ápolónak egy szimuláns, aki saját anyjával is végzett néhány évvel korábban.

Mély barázdákat és vékony ráncokból rajzolt, sűrű erezetet vésett az arcára az elmemegfigyelőben töltött idő. Nem csupán bölcsebb lett, de kifejlesztett egy védekezési rendszert is, amelynek kapuját csak nagyon ritkán nyitotta ki mások előtt. A harminc év alatt jó elmebeteg lett belőle, engedelmes, szófogadó, csendes, kiszámítható és kezelhető. Az ápolók a magafajta bolondokat nem bántották, talán csak akkor, ha útban voltak, amikor keresztülvágattak a végeláthatatlan, emberszagú folyosón. Az intézet falaiba beivódott a bűz, és egy idő után a bentlakók már nemcsak

a társaikat kerülték a szaguk miatt, de volt, aki azért végzett magával, mert nem tudta kisikálni bőréből az elviselhetetlen szagot. Ő is gyakran ébredt ezzel, és rendszeresen aludt el úgy, hogy atól tartott, éjszaka megfojtja a bűz.

Ahogy a bolondok között, úgy a kinti életben is a társaság középpontja volt. Mindenki szerette különös történeteit. Azt suttogták, annyira hitelesen mesél, hogy már minden szavát elhiszik. Azzal szórakoztatta a többieket, hogy megmondta, melyik zsebükben tartják az aprópénzüket, melyik kezükben rejtegetik a piros golyót, sőt egy lánynak azt is előre elárulta, másnap elveszíti a szüzességét. Így történt.

Aztán egy napon lakótársa óriási ötlettel állt elő. Arra biztatta Kálmánt, próbálja meg előre megmondani a lottószámokat. Nem volt ínyére a dolog, de barátja meggyőzte: senkinek sem árt, ha felírja a nyertes számokat. Megtette, a kitöltött szelvényt pedig a zsebébe dugta. Aznap este sörözni mentek, jót vacsoráztak, kártyáztak, aztán mindketten nyugovóra tértek. A lottószelvényről egész este nem esett szó, de a lakás tulajdonosa tudta, Csák Kálmán nadrágzsebében lapul.

Mielőtt Kálmán lefeküdt, nyugtalanító víziója támadt, ám ezúttal minden homályosabb volt, mint máskor. Az üzenetet nem tudta megfejteni. A biztonság kedvéért a szelvényt kivette a zsebéből, és a párnája alá tette, dupla adag altatót vett be, majd hamarosan elaludt.

Lakótársa valahol azt olvasta, hajnali két órakor alszik legmélyebben az ember. Kivárta a pillanatot, és belopózott a sötét szobába. Nem látott mozgolódást. Hatalmas kő esett le a szívéről, amikor a fotelon meglátta a nadrágot, amelynek zsebébe Csák Kálmán a szelvényt tette. A levetett holmit kilopta a szobából, és százszor kiforgatta mindkét zsebet. Nem találta, amit keresett. Elborult az elméje. Egyre mélyebb gyűlöletet érzett, úgy fortyogott benne az indulat, mint a forró lekvár a fazékban. Miután a nadrágot apró darabokra szaggatta, kutatni kezdett a szobában. A szelvényt mintha a föld nyelte volna el. Átkozni kezdte Kálmánt, aki a szoba teljes felforgatására sem ébredt fel.

Miután a dühöngő férfi szétverte a bútorokat, az egyenletesen szuszogó Kálmán felé vette az irányt. Nem gondolkodott, csak ütött a kezében lévő súlyos széklábbal. Ötször sújtott le, bosszúból az elrejtett öt lottószámért. Ezután lecsatolta a nadrágszóját, és az ajtókilincsre hurkolta...

A helyszínelők számára teljesen nyilvánvaló volt, mi történhetett az éjszaka a szobában. Csak az indítékot nem tudták megfejtteni. Miután a halottakat elszállították, a párna alól előkerült a lottószelvény. A nyomozó körbenézett, majd zsebre vágta a cédulát. Csak otthon vette észre, hogy a telitalálatos szelvényt lopta el a bűnügyi helyszínről. A vizsgálat úgy zárult le, hogy sohasem tudták megmondani, miért verte agyon egyik jóbarát a másikat. Bolondok voltak, mondta a jól értesült nyomozó, aki hamarosan nyom nélkül eltűnt.

Király Farkas

Örültek és angyalok három felvonásban

Verőfényes a vasárnap délután, felhő sem közel, sem távol, a biciklim könyörögve néz rám bociszemével: kérlek, kérlek szépen, menjünk ki valahova!

Remek ötlet, nem kell egyéb, csak elhatározás meg kétkulacsnyi víz, no meg egy kis ellenőrzés: piros hátsó villogó – csekk; első lámpa feltöltve – csekk; megfelelő nyomás az abroncsokban – csekk. A napokban érkezett meg fényképezőgépem legújabb kiegészítője, egy tök egyszerű halszemoptika, ki kellene próbálni, valami nagyot és szépet kellene fotózni, ami tágas térben áll egymagában. Hopp, ilyen a szomszéd falu öregtemploma. Irány

Zsámbék, nincs messze, a mező dűlőútjain egy óra, a rom kiváló fototéma, az elkészült zseniális képeket majd posztolgatom a fészen, lájkolni fogják, mint a – na mit?

Egy óra múltán beigazolódik egy bizonyos egykori polgármester örök klasszikussá avanzsált aranyigazsága, éspedig az, hogy a nyár nem tél. Ahol februárban a dűlőutak földjén futott alattam a bicaj, ott most arasznyi gyomban kell tekerni, s bár még nem akkora, hogy a lánc becsípje és rátekerje a fogaskerekekre, a füvek millió apró karként ölelik magukhoz a gumit, emiatt lényegesen lassabban haladok, egy óra múlva egy merev napraforgó-zombikkal teleszórt szántó közepén vagyok, és csak sejtem, hogy jó irányba tartok.

De az élet nem annyira kegyetlen. Újabb félóra múltán már Zsámbékon lihegek, miközben felfele tekerek az öregtemplomhoz vezető úton. Már-már célomhoz érek, már csak bő tíz méternyit kell küzdenem a murván, amikor a templommal szemben öregedő, de mindig gondozott temetőből valaki egy közepes orkán erejével beleordítja a csendes vasárnap délutánba:

– MEGHAAAT A NAGYÍÍÍ!!!

Óbaz, ne ijeszgess!, mondom magamban, majd felröhögök: a nagy elfelejtett meghalni, délelőtt olvastam egy könyvben, amelynek a címe is erről szól: *A nagymama, aki elfelejtett meghalni*. Ez a másodperc elég ahhoz, hogy ráhajtsak egy instabil kőre, amely kibillen a bicikli kereke alól, az pedig velem egyetemben a közös egyensúlyunkból, és már borulok is. Becsapódás előtt még megdicsérem magam: jó ötlet volt feltenni a sisakot...

*

A borulás nem lett veszélyes, megrázom magam, az ujjaim tudom mozgatni, a lábujjaim is, gerincsérülésem nem lehet, egy ekkora eséstől ne is legyen, hát felállok. Leporolnám magam, de nincs mit – nem találom a testem. Nem szeretem ezt az állapotot, amikor régen sokat ittam, akkor is roppant kellemetlen volt, hát még most. Várni kell, arra emlékszem, kívárni, amíg szépen,

lassan előkerülök. Az elterült bringa kereke még forog, bár valószínűtlenül lassan, bizonyára szétszakadt kissé az idő.

A temető előtti padon egyszerűen öltözött, kissé elhanyagolt külsejű fickó ül, és üres tekintettel bámul maga elé. Hátulról egy hasonló figura közeledik hozzá.

– Szevasz, Barna! – szólal meg a padon ülő alak.

– Szia, látnok! – köszönti viszont az érkező, és mellé telepszik.

– Úgy nézel ki, mint akit agyonverték – folytatja.

– Mert agyonverték, azért.

A Barna nevű rácsodálkozik:

– Ez mostanában egyre ritkább volt. Mi történt?

– Az történt, hogy valaki megint elolvasta a novellát.

– Amelyikben agyonvernek a nyertes lottószelvényért?

– Azt hát.

– És ez most gáz vagy nem?

Az agyonvert alak eltűnődik:

– Te Barna, én nem is tudom. Mert amíg valaki olvassa, addig történik velem valami. De a végén mindig agyonvernek, és ez nem jó. Persze ha nem olvassa senki, az sem jó, mert akkor csak itt ücsörgök, és annyi.

– Ne szomorkodj, öreg, inkább váltsuk be a nyertes szelvényeket! Attól egy ideig jó lesz, tudod.

– Menjünk! – mondja a látnok, mire mindketten cihelődni kezdenek. Majd hozzáteszi: – Azért csak történt valami jó is.

Barna tágra nyitott szemmel nézi:

– Csak nem? Csak nem az?

A látnok elvigyorodik, hatásszünetet tart, majd rávágja:

– De igen, az.

Erre Barna arcán is öröm suhan át, sőt meg is telepszik rajta. Kezet nyújt a másíknak:

– Gratulálok! Tényleg! És mi a változás?

– Hát annyi, hogy az író kissé átírta a történetet. Lett nevem. Engedd meg, hogy bemutatkozzam: Csak Kálmán vagyok.

Hát – várhatom, hogy előkerüljön a testem. Jól odaverhettem a fejem, ha a nagymamás könyv egyik szereplője, akit a lakótár-

sa agyonver a lottó ötös szelvényért, a zsámbéki temető előtti padon barátkozik egyik novellám szereplőjével, aki kettészakad, majd újra eggyé válik, ahogy a két lottószelvényén is összeáll a főnyeremény számsora.

*

Érdekes dolgokkal szembesül az irodalmat forgató ember, főleg, ha többszörös szerepet vállal a nagy forgatagban. Döme Barbara három novelláskötete közül az elsőt olvastam legutóbb – hogy miért háromról beszélek, miközben csak kettő jelent meg, arról majd később. Ezt a könyvet egyszerű olvasóként fogadtam be, hiszen jóval azelőtt jelent meg, hogy a szerző írásainak szerkesztőjévé váltam volna. Ebből a kötetből – *A nagymama, aki elfelejtett meghalni* – integet ki a látnok. Tulajdonképpen a gyűjtemény egyik legsikerültebb darabjából, amint azt az Irodalmi Jelen olvasói is megállapíthatják, hiszen a hónap alkotója blokkban ez már megjelent: a *Telitalálat* című írásról van szó.

Hogy az eredeti szöveg kissé megváltozott, például a főszereplő nevet kapott, ez finoman utal arra, hogy hét évvel az eredeti megjelenése után érdemes finomítani egy kicsit a novellán, novellákon. Amivel nincs semmi baj – ha olyan kaliberű prózairók, mint Guy de Maupassant, akit a modern novella egyik atyjaként tartanak számon, megtehetette, hogy újraírja elbeszéléseit (idézük fel *Vendetta* című remekét), miért ne tehetné meg egy jó tollú, készségeit és képességeit folytonosan fejlesztő, horizontját mindig bővítő kortárs író. Márpedig Döme Barbara ebbe a kategóriába tartozik.

A nagymama... című novellagyűjtemény első kötetnek erős, hisz sokaknak második-harmadik kötetükben sem sikerül kerek, összeálló világot felépíteni. A kötet írásai lazán, de határozottan egymás köré szerveződnek, még ha a sci-fi és az állatmesék határait egyaránt piszkáló (*Légy a borsólevesben*, *Az elveszett félóra története*) vagy az emberi elme törékenységével foglalkozó novellák (az elébb említett szereplő „otthona”, a *Telitalálat* vagy

Az *üresfejű*) és a földközeli, mondhatni földhözragadtságot feldolgozó írások (*Rozi tüssarka*) első pillantásra nehezen kapcsolódnak is. Döme Barbara egyik legjobb írói tulajdonsága, hogy ennyire távoli témákat egymás mellé tud szervezni. Álljon itt egy részlet, amely akár a következő kötet előhangjának is tekinthető:

„Egyik hajnalban álmából ébresztette a telefon. Ufós páciense lelkesen újságolta, hogy végre az utolsó csavar is a helyére került az úrszerkezetben, már csak a felszállási engedélyre vár.

– Árpád, adja ki a parancsot, hogy indulhassak! Vagy maga is velem akar jönni? – kérdezte reménykedéssel a hangjában. Talán azért akarta magával cipelni orvosát, hogy ne maradjon recept nélkül a Holdon sem, de lehet, hogy csak társaságra vágyott, ráadásul olyanra, aki szerinte már nem volt ufószűz.

Árpád koponyájából ekkor már kitörni készültek a kürtök és a dobok. Tudta, hogy nem maradhatnak benne sokáig, valaminek történnie kell, mert a fenyegető égett szag meg a szorítás nem lehet önmagáért való.

A bolond hallgatott a vonal túloldalán, mintha csak tudta volna, hogy pszichiáttere éppen a koponyájában élősködőkkel viaskodik. Azután hirtelen bepörgött, mint aki energiáitallal öblíti le a feketét, és sürgetni kezdte Árpádot, adja már meg végre a felszállási engedélyt, mert megy a drága idő. A pszichiáter csak arra tudott gondolni, egy jó nagy alvással talán kiürítené a koponyáját, ehhez azonban gyorsan le kellett építenie a páciensét.

– Indulhat – bökte oda, miközben visszahanyatlott a párnájára. Muzsikaszó csendült a fejében. Olyan volt a dal, mintha Isten ringatná a pipacsmezőket. Olyan volt, mint a kísértés, amely addig csábít, amíg be nem adja a derekát. Így aludt el, így ébredt. Azt pedig soha senkinek sem árulta el, hogy ő adta meg a felszállási engedélyt az ufós páciensének, aki aznap este levetette magát félelemeti lakásának

erkélyéről. Más a lábát sem törné ki, de ő a nyakát szegte.

Azért elment páciense temetésére. Sírás, fagyott agyagtól kopogó koporsó, jó étvággal elfogyasztott szendvicsszalatkák.”

(Az üresfejű)

*

A 2013-ban első ízben – akkor még névtelen őrült látnokként – agyonvert Csak Kálmán történetének megjelenése, tehát Döme Barbara első (novellás)kötetének publikálása után hat évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy 2019-ben második novellagyűjteménye is napvilágot lásson, *Nők a cekkerben* címmel. Kötetének szerkesztőjeként *Történetek Skizofréniából* alcímet javasoltam, nemhiába: a könyvben sorjázó huszonzét novella zöme nőkről szól, olyan nőkről, akik valahogyan – a történetekből mindig kiderül, hogy miféle szörnyűségek hatására – lehasadnak a valóságról, elméjük összeomlik, a gondolataik, érzéseik és cselekedeteik között megbomlik az összhang. S bár néhány írásban megjelennek férfi főszereplők – az ő történeteik sem vidámak –, Döme Barbara ebben a könyvében egyáltalán nem kizáró, isten őrizz: femnáci módon, de a maga neme mellett emel szót. Nem tüntet, nem vádol, nem gyűlöl – egyszerűen csak megmutat. S e megmutatásból mindenki levonhatja a következtetéseket, és cselekedhet az elkövetkezőkben így, úgy vagy amúgy. Itt teszem hozzá: Döme Barbara e novellák megírásakor már bő két évtizedes újságíróműltra tekinthet vissza, s mint ilyen (magam és sok zszurnalista pályatársunk tanúsíthatja) az átlagembernél egyrészt nagyobb átérzéssel, másrészt jobb teherbírással tudja megfogalmazni és az olvasók elé papírra vetni a világ általában nem látható, többnyire személyes, mégis velőtrázó borzalmait. Ő lenne egyféle kortárs magyar Sylvia Plath? Jó barátjaként tudom, hogy ez csak narrátori szinten elképzelhető.

Szerkesztői szerencsém, hogy nem egyszerre zúdultak rám ezek a szövegek, hanem pár év alatt, talán kéthavi gyakorisággal

kerültek elém a novellák – el nem tudom képzelni, milyen hatást váltanak ki abból, aki egy ültő helyében olvassa el a kötetet.

„Pár perccel ezelőtt hideg zsíroidót öntöttem a pohárba. A mosogató felé tartottam a karom, gondosan szétlocsoltam a maró folyadékot a bőrömön. Majd azt hazudom, megtámadtak! Egy kissé persze szokatlan, hogy az embert savval öntsék le az utcán, de hát annyi az örült... Sírással meg ezzel a ronda sérüléssel elhitetem Karesszal, hogy áldozat vagyok.

Bemegyek a fürdőszobába. Egyre erősebben lüktet a tenyérynyi vörös folt a karomon, minden erőmet összeszedem, hogy másra tudjak koncentrálni. Erős vagyok, ezt is kibírom, megcsinálom, visszaszerzem, mondogatom hangosan. Nem veszíthetek, sosem tudtam veszíteni! Ez az utolsó lehetőségem, hogy gyerekem, családom legyen. A nőgyógyász megmondta, negyvennyolc évesen csupán öt százalék esélye van, hogy teherbe essek. Ha most hagyom elmenni Kareszt, kifutok az időből. Őt is alig tudtam összeszedni, lehet, hogy évekig nem találnék újabb normális férfit. Ez nem történhet meg! Mindenáron megakadályozom, hogy elhagyjon!

Összekócolom a hajamat. Kellene az arcomra is valami, hogy hihetőbb legyen a támadás. Előveszem a sminkkészletet. Piros foltot pamacsolok a szemem alá és bal arcomra. Egészen jól sikerült. Mosolygok, hetek óta először vagyok elégedett. Gondosan elrejttem a festéket. Vodkát töltök egy vizespohárba. Elbódít, kevésbé érzem a fájdalmat. Lehúzom, aztán töltök még egy pohárral. Nézem, ahogy az üvegen lecsorog egy csepp.”

(Tökéletes áldozat)

*

Továbbra sem találom a testem. Aggódni kezdek, túl hosszúra nyúlik a műsor. Talán bringázás közben berepült valami a szám-

ba, amit lenyeltem, és megzakkantam tőle? Nem hinném, biztosan észreveszem, és idejében kiköpöm.

Fehérbe öltözött, magas, középhosszú szőke hajú, teltkarcsúan szexinek nevezhető középkorú hölgy lép a padhoz, és barátságosan köszönti a két férfit:

– Juo napot, Kálmán, juo napot, Barna!

A két fickó összenéz: hát ez meg mi? Barna tizenegy éve jár e padhoz, amióta megírták, hogy hajléktalan egyik énjét majdnem szétzúzza egy kamion, amelyet a másik énje vezet. Kálmán, akkor még névtelen látnokként, négy éve csatlakozott hozzá. És most? – Olga vagyok, jósnő – mondja hamisítatlan orosz hangszúllyal a hölgy.

A férfiak köpni-nyelni nem tudnak, egy idő után végül Kálmán kap észhez – nyilván látnoki képességei is hozzásegítik –, és leporolja a padot:

– Kérem, foglaljon helyet!

A nő cseppet sem kényeskedve helyet foglal a padon, és kertezés nélkül mondja:

– Uraim, ezennel társulok önökhöz.

Hangja, mint a Jenyiszej mormolása, haja, mint a kazah búzamezők, bőre, mint Szibéria hava, keblei, mint az Urál csúcsai... Mi van? Mivan? Pofon vágnám magam – de ugye nincs fejem.

– Engem is Döme Barbara keltett életre – mondja Kálmán felé fordulva. – És én is rendre meghalok a novellájában, ahányszor valaki elolvassa. Valahogy így kerültem ide.

Kálmán, a látnok, ezt nem látta előre. Kérdően néz Barnára, de csak ezt a választ kapja:

– Cimbora, én nem tudom, hogy ez miként működik, engem másvalaki írt meg, egy saját novellájában.

– Én viszont tudom, hogy működik – szól közbe Olga. – Úgy, hogy aki téged írt meg – mutat Barnára –, szerkeszti az új kötetét annak, aki meg téged írt meg – fordul Kálmán felé. – Jó kis balalajka.

– Kalamajka – javítja ki Kálmán, és dörzsölni kezdi a homlokát. – Nem voltak elég külön-külön, most már együtt szívatnak.

Barna vigasztalni próbálja:

– Te Kálmán, ne picsogj, hiszen az előbb kaptál nevet. Kíp Kálmán! – süt el egy rossz poént. – Na és kegyeddel mi történik? – fordul Olgához.

– Ó, egyelőre semmi sem biztos, a szöveg még nem végleges. De azt tudom, hogy itt a helyem. Hacsak ki nem törölnek a mindenségéből a semmibe, mert ugye olyan is van.

*

Aki követi Döme Barbara munkásságát, felfigyelhetett arra, hogy az utóbbi másfél évben publikált szövegei egy, a korábbi-tól különböző, de szintén izgalmas irányba vagy inkább irányokba fordultak. A *Nők a cekkerben* megjelenése után többször is hallhattuk tőle, hogy a következő kötetében kedélyesebb, humorosabb történeteket szeretne közölni. Ha már az Irodalmi Jelen szerkesztője egy személyes hangvétellű írásra kért fel, megtehettem, hogy értesítsem a rajongókat: a kézirat összeállt, s ha az istenek meg a vírusok is úgy akarják, még idén megjelenik az új kötet. Nagyjából két fő csapást követnek az újabb novellák. Egyik az igen népszerű, napilapok hétfégi mellékletében olvasható, vidéki „low-tech” mágikus realista hangnemben íródott novelláké. A másik pedig az angyalok – vagy csak képzelt angyalok? – világába röppentő vagy éppen földhöz ragasztó írásoké, amelyek biztos kapcsok a *Nők a cekkerben* világához. Eszmefuttatásom írásakor, azaz augusztus elején a leendő kötetnek címe egyelőre nincs, felosztását sem ismerjük, de abban biztos vagyok, hogy Döme Barbara rajongóinak száma csak gyarapodni fog, ha a kötet megjelenik és eljut az olvasókhoz.

„Ismeretlen falu felett repülök. Misére harangoznak. A harangok úgy zúgnak, mintha az egész világ zaját el akarnák nyomni. Beleszédülök. Mondjuk, az sem igazán használnál, hogy repülés közben igazítom a sminkem. Elveszítem az egyensúlyom, zuhanok! Benzinkúton térek magamhoz,

olajos rongyok között. Reménykedem, legalább mosdó van, hogy rendbe szedhessem magam. Nem tudom, hol vagyok, de sejtem, nem ott, ahová küldtek. Ezért megint kapok, főleg, ha kiderül, hogy éppen a szememet festettem a zuhanás előtt. (Igen, hiú vagyok, és akkor mi van?)

Mire végzek a vécében, sms érkezik a főnökömtől. Nem tudom, mitől lett hirtelen ennyire megértő, de azt írja: reméli, nem sérültem meg a zuhanásban. Próbál megnyugtatni, ne aggódjak, megváltoztatta a küldetésemet, így senki nem kerülhet bajba. Nem számít, hogy nem jutottam el az ikrekhez, akiknek szétválasztó műtétjük lett volna, írja, ebben a faluban is akad, akinek őrangyalra van szüksége. Ő Dobó Irma, a falu pletykafészske, rosszindulatú, könnyen lehet, hogy készül valamire, ezért kell vele lenni, írja a főnököm. Meg kell védened, és azt is, aki ellen bosszút forral, zárul az sms. A benzinkutas furcsán néz rám, amikor Dobó Irma hollétéről érdeklődöm. Jesszus, remélem, nem szúrta ki a szárnyaimat, elvileg az emberek számára láthatatlanok. A foghíjas férfi azt javasolja, igyunk valamit, közben elmagyarázza, merre kell mennem. Pálinkát tölt, le sem ülünk, felhajtjuk, aztán még egyet és egyet. Megfeledkezve az előírásokról, jókedvemben nagy fehér szárnyaimmal tapsolok. A kutas azt állítja, mindenki a kultúrházban van, ahol húslevesfőző-versenyt tartanak. Megnősül a vajda fia, s a jövő héten az főzhet a nagyszabású lagziban, aki megnyeri a mai megmérettetést. Sok pénz van kilátásban. Dobó Irma is ott tüsténkedik, nem tud veszíteni, mondja a kutas, majd hozzát teszi: na, erre igyunk még egyet! Lehörpintjük az újabb felest, elköszönök.”

Üdvözetem.
